

3. Камінський, П. Філософія техніки / П. Камінський, М. Кітов // Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті : програма і матеріали 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, 10–11 квітня 2014 р. – К.: НУХТ, 2014. – Ч. 4. – С. 166-167

4. Панфілов Ю. І. Фундаменталізація освіти - потреба часу / Ю. І. Панфілов // Теорія і практика упр. соц. системами: філос., психологія, педагогіка, соціол.. - 2010. - № 1. - С. 35-39.

5. Філософські виміри техніки: Збірник тез II Міжнародної конференції молодих вчених та студентів, 4 – 5 грудня 2019 р. / За заг. ред. А.А.Криськова та Н.В. Габрусєвої. – Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2019. – 171 с. Електронний ресурс : Режим доступу: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/29800>

ДУХОВНІ ПОТРЕБИ ОСОБИСТОСТІ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

Круць О.А.

*Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків, Україна*

У сучасному світі духовні потреби особистості набувають особливого значення, адже зміни в суспільстві, технологічний розвиток та глобалізація суттєво впливають на внутрішній світ людини. Духовні потреби — це прагнення до самореалізації, пошуку сенсу життя, гармонії з собою та навколишнім світом, а також розвитку моральних, естетичних і релігійних цінностей.

Формування мотиваційно-позитивного ставлення в сучасних умовах розглядають як сукупність мотивів або стимулів, що спонукають людину до певних дій чи форм поведінки. Мотивами можуть бути уявлення та ідеї, емоції й переживання, які відображають як матеріальні, так і духовні потреби особистості[1, с. 234].

Сучасні люди часто відчують нестабільність у суспільстві, що змушує їх шукати глибше розуміння власної сутності. Потреба в сенсі життя стала актуальною на тлі викликів, як-от зміни клімату, економічної кризи та соціальної нерівності. Люди хочуть відповісти на питання: «Чому я тут?» і «Який мій вклад у цей світ?». Альбер Камю — французький письменник, філософ і публіцист, один із провідних представників абсурдизму, акцентував увагу на важливості вибору та відповідальності особистості у світі, позбавленому логічного сенсу. Камю заперечував абсолютні істини та універсальні моральні норми, нав'язані будь-якою ідеологією або релігією, підкреслюючи значущість особистої відповідальності за власні рішення. Його філософія абсурду спричинила численні дискусії в інтелектуальних колах і стала важливим внеском у літературу та філософію XX століття. Ця концепція й надалі спонукає людей замислюватися над сенсом життя, своїми виборами та особистою відповідальністю перед лицем абсурду, представляючи глибоке дослідження сутності людського існування в абсурдному світі. Ця філософія заснована на усвідомленні, що світ позбавлений об'єктивного сенсу чи значення, однак підкреслює важливість того, щоб кожен прагнув знайти і прийняти свій власний сенс життя, незважаючи на цю беззмістовність. Камю розпочинає свої роздуми з ідеї абсурду, яка виражає конфлікт між прагненням людини відшукати сенс у світі та його внутрішньою безглуздістю[2,3].

Прагнення до автентичності та самореалізації стає важливим елементом у задоволенні духовних потреб особистості, зокрема в умовах сучасного суспільства, де питання ідентичності, самовизначення та сенсу життя набувають особливого значення. Ці прагнення допомагають людині відчувати свою значущість, знайти гармонію і жити у злагоді з власними цінностями, що є ключовим аспектом духовного благополуччя.

У світі де соціальні мережі нав'язують певні стандарти, людина часто відчуває потребу залишитися вірною собі. Це бажання бути собою, розкриття своєї унікальності, можливості розвивати власні таланти та реалізовувати свої ідеї. Для цього багато хто звертається до творчості, підприємництва чи громадської діяльності як до способу самовираження. Аналізуючи погляди провідних дослідників, можна дійти висновку, що самореалізація — це процес, який триває протягом усього життя, включаючи як періоди підйому, так і спаду. Проблему самореалізації слід розглядати в контексті вивчення ціннісно-смыслових та потребово-мотиваційних аспектів розвитку особистості. Безперечно, кожна людина має потенціал для прагнення до самореалізації, але не всім вдається її досягти [4, с. 115-123]. У духовних потребах особистості виникає необхідність **у зв'язку з іншими людьми та співчутті** крім наявності великої кількості засобів зв'язку, але на жаль сучасна людина часто почуває себе самотньою, тому важливою є потреба у справжніх почуттях та підтримці. Соціальна ізоляція та віртуалізація комунікацій змушують людей шукати більше живого спілкування та емоційної відкритості.

Пітер Сінгер сучасний філософ, який акцентує увагу на питаннях етики, співчуття і глобальної справедливості. Виступає за активну допомогу іншим, включаючи тварин, і розвиває концепцію ефективного альтруїзму. Сінгер, наводячи численні приклади, показує, що більшість із нас відчуває моральний обов'язок зменшувати тяжкі страждання інших невинних людей, навіть якщо це вимагає значних особистих жертв. Однак ми діємо так здебільшого лише тоді, коли страждання постають безпосередньо перед нами. Тому, якщо ми хочемо діяти відповідно до цієї ідеї, слід замінити емоційні імпульси логічним підходом [5, с. 431]. У концепції **духовного зростання та самопізнання** інтерес до психології, філософії, релігійних і духовних практик зростає. Багато людей звертаються до медитації, йоги, молитви, або просто споглядання природи, щоб знайти внутрішній спокій та краще пізнати себе, уникати стресу, підтримувати нервову рівновагу та зберігати моральні цінності.

Основною частиною робіт британського філософа і популяризатора східної філософії на Заході, Алана Уотса, припадає на середину XX століття, його вчення про природу свідомості, взаємозв'язок «я» і «світу» продовжують надихати сучасних мислителів на теми самопізнання та духовного пробудження [6]. У сучасних умовах духовні потреби охоплюють і прагнення до гармонії з природою. Багато людей відчувають моральну відповідальність за збереження довкілля, адже екологічні проблеми впливають на якість життя і майбутнє покоління. Пітер Сінгер у своїх працях, як - от «Розширення кола», пропонує застосовувати етичну турботу не тільки до людей, але й до природи, живих істот, розглядаючи екологічну відповідальність як продовження етики альтруїзму [5, с. 430-436].

Науковці які досліджують екологічні питання з різних перспектив, від етики відповідальності до фундаментальних змін у розумінні людської взаємодії з природою, закликають до переосмислення відносин між людиною і планетою для забезпечення сталого майбутнього. Сучасна людина також прагне до культурного збагачення через мистецтво, музику, літературу, кінематограф тощо. Це не лише засіб отримання задоволення, а й спосіб глибшого розуміння себе та світу. Мистецтво розвиває духовні дилеми, пропонує приклади морального вибору, стимулює творче мислення і розширює світ.

Духовні потреби є важливою частиною внутрішнього життя особистості в сучасному світі, оскільки вони допомагають людям знайти баланс, зміцнити свою цінність і залишитися вірною собі. Ці потреби сприяють формуванню гармонійного суспільства, де кожна особистість може розкрити свій потенціал і залишити позитивний слід у світі.

Література:

1. Турчак А.Л. Ставлення студентів до занять фізичною культурою у загальнокультурному і професійному розвитку особистості /Матеріали конференції II Міжнародної наукової інтернет-конференції «Сучасні проблеми підвищення рівня життя в умовах глобалізації» (8 грудня 2017 р., Опале – Бердянськ – Тбілісі – Слов'янськ – Кропивницький), 2017; с - 234., Електронний ресурс. Режим доступу: ISBN 978-8362683-68-0.
2. Туржанська І.Д. Альбер Камю: філософія абсурду/ Туржанська І.Д. // Матеріали науково-технічної конференції / Вінницький національний технічний університет /- Вінниця, НТКП ВНТУ. Інститут Конфуція (2024). Електронний ресурс. Режим доступу: <https://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/42933>
3. Лукашенко М.В. Сенс життя в юнацькому віці / Лукашенко М.В, Корольова Н.Д., Пуляруш В.В., Шпакова Н.А. // XX науково-практична конференції вищих медичних закладів освіти вінницького регіону: Матеріали доповідей (м. Вінниця, 15 червня 2004 р) – Київ – Вінниця: академія медико-технічних наук України, Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова. –2004. – С. 23-26.
4. Психологічні детермінанти самореалізації особистості / О. Коропецька // Психологія особистості. - 2010. - № 1. - С. 115-123. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ро_2010_1_17 Олесь Коропецька Психологічні детермінанти самореалізації особистості. Психологія особистості. 2010. № 1
5. 50 видатних творів. Філософія/Том Батлер-Боудон; Пер. з англ. Н. Лавської. – К.: Вид. група КМ-БУКС, 2022. – 496 с. – ISBN 978-966-948-625-7.
6. Алан Уотс Книга о табу на знание о том, кто ты Пер. с англ. – К.: «София», Ltd. 1995. – 320 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://psylib.org.ua/books/uotts02/txt00.htm>

ОСВІТА ЯК САМОПІЗНАННЯ

Куртий О.Я.

*Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка,
м. Дрогобич, Україна*

У широкому смислі слова освіта постає процесом набуття індивідом образу і подоби людини, процесом становлення власне людської суб'єктивності. Зазвичай освіту тлумачать як навчання і виховання: здобуття знань про світ (навчання) та «прищеплення» відповідних цінностей (виховання). Насправді ж усе набагато складніше. Варто розглянути освіту як дійсний спосіб самопізнання.

За свідченням доксографів, на запитання «Що на світі є найтяжчим?» Фалес Мілетський відповів просто: «Пізнати самого себе». Сократ, як відомо, саме на цьому питанні акцентував увесь свій спосіб філософствування. «Пізнай самого себе» – напис на фронтоні храму у Дельфах. А ось В.В. Бібіхін інакше перекладає цей напис з старогрецької інакше: «Впізнай себе. Це ти».

У контексті цих зауважень самопізнання не варто тлумачити звужено – як зосередження на особливостях свого «я», на уподобаннях, рисах характеру, звичках. Не треба самопізнання розуміти лише як інтроспекцію, як зосередження на собі самому.

Найважче, але й найпотрібніше для людини – *впізнавати себе у світі*. Де саме? У чужих, ворожих соціальних структурах чи інституціях? До речі, і в них також: вони – твій спотворений та вкрай відчужений образ. А де ж шукати та віднайти свій справжній образ, образ *самого себе справжнього*? У культурі, у класичній високій культурі як культурі високого. Уся така культура – для тебе і *про тебе*, саме про тебе, унікального і любимого. Тільки є одна умова: з нею *треба зустрітись*. І зустрічатись повсякчас. Суцільно. Дихати саме нею. І тоді виявиться, що музика Моцарта, Баха, Бетховена – постає способом